

Apoštolská konštitúcia
EPISCOPALIS COMMUNIO
Svätého Otca Františka
o synode biskupov

1. Spoločenstvo biskupov (*episcopalis communio*) s Petrom a pod jeho vedením, sa prejavuje osobitným spôsobom v synode biskupov. Založil ju Pavol VI. 15. septembra 1965 a je jedným z najcennejších plodov Druhého vatikánskeho koncilu.¹ Už odvtedy synoda – ktorá je ako inštitúcia nová, ale jej myšlienka je dávna – poskytuje účinnú pomoc rímskemu veľkňazovi ohľadom tých najdôležitejších otázok, ktoré si vyžadujú osobitnú vedomosť a obozretnosť pre dobro celej Cirkvi, postupmi a spôsobmi, ktoré sám určil. Takto synoda biskupov, „keďže má na nej podiel celý katolícky episkopát, zároveň dáva najavo, že všetci biskupi majú v hierarchickej vzájomnosti účasť na starostlivosti o celú Cirkev“².

Za viac ako päťdesiat rokov sa synodálne zhromaždenia ukázali ako užitočný nástroj na vzájomné spoznanie sa biskupov, na spoločnú modlitbu a poctivú konfrontáciu, na prehĺbenie kresťanského učenia, reformu cirkevných štruktúr a podporu pastoračnej činnosti na celom svete. Takto sa tieto zhromaždenia stali nielen privilegovaným miestom interpretácie a recepcie bohatého koncilového učenia, ale poskytli aj dôležitý impulz pre následné pápežské magistérium.

Aj dnes, v historických chvíľach, keď Cirkev vstupuje do „novej etapy evanjelizácie“³, ktorá si vyžaduje, aby sa disponovala „vo všetkých oblastiach sveta do „permanentného stavu misie““⁴, je synoda biskupov povolaná k tomu, aby tak, ako každá iná cirkevná inštitúcia, bola čoraz viac skôr „vhodným prostriedkom na evanjelizáciu súčasného sveta“, „než prostriedkom sebazáchovy“⁵. Predovšetkým je nevyhnutné, ako si to želal už koncil, aby sa synoda s vedomím, že „starosť o hlásanie evanjelia po celom svete prislúcha predovšetkým biskupskému zboru“, usilovala „venovať misijnej činnosti osobitnú pozornosť, ako najdôležitejšej a najsvätejšej povinnosti Cirkvi“⁶.

2. Je prozreteľným činom, že zriadenie synody biskupov sa udialo v kontexte posledného ekumenického zasadania. Druhý vatikánsky koncil totiž – „kráčajúc v šľapajach Prvého vatikánskeho koncilu“⁷ – prehĺbil učenie o episkopáte v brázde pravej cirkevnej tradície, pričom sa zameril zvlášť na jeho sviatostný a kolégiový charakter.⁸ Tak sa definitívne ukázalo, že každý biskup má súčasne a neoddeliteľne zodpovednosť za partikulárnu Cirkev, ktorá je zverená do jeho pastoračnej starostlivosti, a tiež má na starosti univerzálnu Cirkev⁹.

¹ Porov. Druhý vatikánsky koncil: dekrét o pastierskom úrade biskupov v Cirkvi *Christus Dominus* (28. október 1965), 5.

² *Tamže*; porov. sv. Ján Pavol II.: posynodálna apoštolská exhortácia *Pastores gregis* (16. október 2003), 58.

³ Apoštolská exhortácia *Evangelii gaudium* (24. november 2013), 1.

⁴ *Tamže*, 25.

⁵ *Tamže*, 27.

⁶ Druhý vatikánsky koncil: dekrét *Ad gentes* (7. október 1965), 29; porov. tiež, dogmatická konštitúcia *Lumen gentium* (21. november 1964), 23.

⁷ *Tamže* 18.

⁸ Porov. *tamže*, 21-22; dekrét *Christus Dominus*, 4.

⁹ Porov. *Lumen gentium*, 23; *Christus Dominus*, 3.

Táto starostlivosť, ktorá vyjadruje naddiecézny rozmer *biskupskej služby* (*munus episcopalis*), sa slávnostne uplatňuje v úctyhodnej inštitúcii ekumenického koncilu a prejavuje sa aj v spoločnej činnosti biskupov roztrúsených po celom svete, ktorú buď vyhlasuje alebo slobodne prijíma rímsky veľkňaz.¹⁰ Nemožno zabúdať na to, že úlohou pápeža je aj to, aby podľa potrieb Božieho ľudu určoval a podporoval také formy činnosti, prostredníctvom ktorých biskupský zbor môže vykonávať svoju autoritu vzhľadom na univerzálnu Cirkev.¹¹

V priebehu koncilovej diskusie, keď dozrievalo učenie o biskupskej kolegiálite, sa pri viacerých príležitostiach objavila požiadavka združiť niekoľkých biskupov vo forme stáleho ústredného orgánu, mimo dikastérií rímskej kúrie, ktorý by v univerzálnej službe rímskemu pápežovi bol schopný ukázať starostlivosť kolégia biskupov o potreby Božieho ľudu a o spoločenstvo medzi všetkými partikulárnymi cirkvami, aj mimo slávnostnej a mimoriadnej formy ekumenického koncilu.

3. 14. septembra 1965 po prijatí týchto požiadaviek oznámil Pavol VI. koncilovým otcom, ktorí sa zišli na úvodnom zasadaní štvrtého obdobia ekumenického koncilu, rozhodnutie zriadiť z vlastnej iniciatívy a vlastnou mocou orgán s názvom synoda biskupov, ktorý by „bol zložený z biskupov, menovaných väčšinou biskupských konferencií, s naším schválením a bol by zvolávaný rímskym veľkňazom podľa potrieb Cirkvi, s cieľom konzultácií a spolupráce, keď sa to pre všeobecné dobro Cirkvi bude javiť ako vhodné“.

V *motu proprio Apostolica sollicitudo*, promulgovanom nasledujúci deň, ten istý pápež ustanovil synodu biskupov, pričom uviedol, že táto synoda, „prostredníctvom ktorej biskupi, vybraní z rôznych častí sveta, prinášajú účinnejšiu pomoc najvyššiemu pastierovi Cirkvi, je zriadená tak, že je: 1) ústrednou cirkevnou inštitúciou; 2) reprezentantom celého katolíckeho episkopátu; 3) svojou povahou trvalá; 4) čo sa týka štruktúry, plní svoje úlohy dočasne a príležitostne“¹².

Synoda biskupov, ktorej názov sa obsahovo spája s dávnou a veľmi bohatou synodálnou tradíciou Cirkvi, ktorá sa tešila veľkej úcte najmä vo východných cirkvách, mala za normálnych okolností poradnú funkciu a poskytovala rímskemu veľkňazovi informácie a rady ohľadom rôznych cirkevných otázok, inšpirovaná Duchom Svätým. Zároveň mohla mať synoda aj rozhodovaciu právomoc, ak by sa pápež rozhodol jej ju udeliť.¹³

4. Keď Pavol VI. ustanovil synodu ako „osobitnú stálu radu posvätných pastierov“, vyhlásil, že si je vedomý, že „ako každá ľudská inštitúcia sa môže časom ďalej zdokonaľovať“¹⁴. K jej následnému vývoju prispelo na jednej strane postupné prijímanie plodnej koncilovej doktríny o biskupskej kolegiálite a na druhej strane skúsenosti z početných synodálnych zhromaždení, ktoré sa konali v Ríme od roku 1967, v ktorom bolo publikované *Ordo Synodi Episcoporum*.

Aj po promulgácii *Kódexu kánonického práva* a *Kódexu kánonov východných cirkví*, ktoré začlenili synodu biskupov do univerzálneho práva,¹⁵ sa táto naďalej postupne vyvíjala až do posledného vydania *Ordo Synodi*, ktoré Benedikt XVI. promulgoval 29. septembra 2006. Konkrétne išlo o zriadenie generálneho sekretariátu synody biskupov, ktorý sa skladá z generálneho sekretára a osobitnej rady biskupov, a postupné posilňovanie jeho funkcií, aby sa

¹⁰ Porov. *Lumen gentium*, 22; *Christus Dominus*, 4; *Codex Iuris Canonici* (25. január 1983), kán. 337, §§ 1-2; *Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium* (18. október 1990), kán. 50, §§ 1-2.

¹¹ Porov. *Codex Iuris Canonici*, kán. 337, § 3; *Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium*, kán. 50, § 3.

¹² Pavol VI.: *motu proprio Apostolica Sollicitudo* (15. september 1965).

¹³ Porov. *tamže* II.

¹⁴ *Tamže*, Úvod.

¹⁵ Porov. *Codex Iuris Canonici*, kán. 342-348; *Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium*, kán. 46.

lepšie zabezpečila konštitučná stabilita samotnej synody v čase medzi jednotlivými synodálnymi zhromaždeniami.

V posledných rokoch, konštatujúc účinnosť synodálneho rozhodovania pri riešení otázok, ktoré si vyžadujú včasný a spoločný zásah pastierov Cirkvi, vzrástla túžba, aby sa synoda stala ešte viac osobitým vyjadrením a účinným uskutočňovaním starostlivosti episkopátu o všetky cirkvi. Už Ján Pavol II. povedal, že „tento nástroj možno ešte vylepšiť. Kolégiovú pastoračnú zodpovednosť možno totiž na synode prejavit' ešte plnšie“¹⁶.

5. Z týchto dôvodov som od začiatku svojej služby na Petrovom stolci venoval osobitnú pozornosť synode biskupov s presvedčením, že bude schopná „ďalšieho vývoja, ktorý bude priaznivo vplývať na ešte hlbší dialóg a spoluprácu medzi biskupmi navzájom i medzi biskupmi a rímskym biskupom“¹⁷. Toto dielo obnovy musí oživovať pevné presvedčenie, že všetci pastieri sú ustanovení pre službu svätému Božiemu ľudu, ku ktorému na základe sviatosti krstu sami patria.

Zaiste je pravdou, ako učí Druhý vatikánsky koncil, že „keď biskupi učia v spoločenstve s rímskym veľkňazom, nech im všetci prejavujú úctu ako svedkom Božej a katolíckej pravdy. Veriaci majú prijímať rozhodnutie svojho biskupa vnesené v Kristovom mene vo veciach viery a mravov a pridržať sa ho s nábožnou ochotou“¹⁸. No zároveň platí, že „pre každého biskupa je život *Cirkvi* a život *v Cirkvi* podmienkou na vykonávanie jeho učiteľského poslania“¹⁹.

Biskup je teda učiteľom aj žiakom. Je učiteľom, keď s osobitnou pomocou Ducha Svätého ohlasuje veriacim slovo pravdy v mene Krista, Hlavy a Pastiera. Ale je aj učeníkom, vtedy, keď s vedomím, že Duch je darovaný každému pokrstenému, počúva Kristov hlas, ktorý hovorí prostredníctvom celého Božieho ľudu, vďaka čomu je „*neomylný vo viere*“²⁰. Vskutku „spoločenstvo veriacich ako celok, ktorému sa dostalo pomazania od Ducha Svätého (porov. *1 Jn 2, 20 a 27*), sa nemôže mýliť vo viere a túto svoju osobitnú vlastnosť prejavuje nadprirodzeným zmyslom pre vieru, ktorý je v celom ľude, keď „od biskupov až po posledného veriaceho laika“ vyjadruje svoj všeobecný súhlas vo veciach viery a mravov“²¹.

Biskup je z tohto dôvodu zároveň povoláný „kráčať vpredu, ukazovať cestu; kráčať uprostred, posilňovať [Boží ľud] v jednote; kráčať vzadu, aby nikto nezostal pozadu, ale predovšetkým sledovať čuch, ktorý má Boží ľud na hľadanie nových ciest. Biskup, ktorý žije uprostred svojich veriacich, má otvorené uši, aby počúval, „čo Duch hovorí cirkvám“ (*Zjv 2, 7*), a aby aj prostredníctvom diecéznych orgánov, ktorých úlohou je radiť biskupovi a podporovať lojálny a konštruktívny dialóg, počúval „hlas oviec““²².

6. Synoda biskupov sa musí tiež čoraz viac stávať privilegovaným nástrojom počúvania Božieho ľudu: „Pre synodálnych otcov vyprosujeme od Ducha Svätého predovšetkým dar *počúvania*: aby počúvali Boha, až kým spolu s ním nezačujú volanie ľudu; aby počúvali ľud, až kým nezacítia vôľu, ku ktorej nás Boh volá“²³.

¹⁶ Homília na omši na záver 6. riadneho všeobecného zhromaždenia synody biskupov (29. októbra 1983).

¹⁷ Príhovor k členom 13. riadnej rady generálneho sekretariátu synody biskupov (13. júna 2013).

¹⁸ *Lumen gentium*, 25.

¹⁹ Posynodálna apoštolská exhortácia *Pastores gregis*, 28

²⁰ Apoštolská exhortácia *Evangelii gaudium*, 119.

²¹ *Lumen gentium*, 12.

²² Príhovor k účastníkom *Stretnutie pre nových biskupov organizovaného Kongregáciou pre biskupov a Kongregáciou pre východné cirkvi* (19. september 2013). Porov. *Evangelii gaudium*, 31.

²³ Príhovor pri modlitbovej vigílii v príprave na synodu o rodine (4. október 2014).

Hoci je synoda svojím zložením v podstate biskupským orgánom, nežije oddelene od ostatných veriacich. Naopak, je nástrojom vhodným na to, aby dal hlas celému Božiemu ľudu práve prostredníctvom biskupov, ktorí sú ustanovení Bohom ako „autentickí strážcovia, vykladači a svedkovia viery celej Cirkvi“²⁴ a ktorí sú od zhromaždenia k zhromaždeniu jasným prejavom synodality ako „konštitutívneho rozmeru Cirkvi“²⁵.

Preto Ján Pavol II. konštatoval „každé valné zhromaždenie synody biskupov je silnou cirkevnou skúsenosťou, aj keď vždy možno zdokonaľovať niektoré jeho praktické procesy. Biskupi zhromaždení na synode predstavujú v prvom rade svoje vlastné cirkvi, ale sú takisto pozorní k príspevkom biskupských konferencií, ktoré ich vybrali a ktorých pohľad na prediskutované otázky môžu sprostredkovať. Vyjadrujú takto odporúčanie celého hierarchického tela Cirkvi a napokon, v istom zmysle, celého kresťanského ľudu, ktorého sú pastiermi“²⁶.

7. Dejiny Cirkvi dostatočne svedčia o dôležitosti konzultačného procesu, ktorého cieľom je zistiť názor pastierov a veriacich v otázkach, ktoré sa týkajú dobra Cirkvi. Preto je veľmi dôležité, aby sa aj pri príprave synodálnych zhromaždení venovala osobitná pozornosť konzultáciám so všetkými partikulárnymi cirkvami. V tejto prvej fáze biskupi podľa pokynov generálneho sekretariátu synody biskupov predkladajú kňazom, diakonom a veriacim laikom svojich cirkví otázky, ktorými sa má zaoberať synodálne zhromaždenie, a to tak individuálne ako aj v združeniach, pričom nezabúdajú na cenný prínos, ktorý môžu priniesť zasvätení muži a ženy. Zásadnú úlohu môže zohrať predovšetkým príspevok participatívnych orgánov partikulárnej cirkvi, najmä presbyterskej rady a pastoračnej rady, z ktorých „sa môže začať skutočne formovať synodálna Cirkev“²⁷.

Po konzultácii veriacich nasleduje počas slávania každého synodálneho zhromaždenia rozlišovanie zo strany osobitne určených pastierov, jednotných, pokiaľ ide o hľadanie konsenzu, ktorý nevyplýva z ľudskej logiky, ale zo spoločnej poslušnosti voči Kristovmu Duchu. Členovia zhromaždenia, pozorní voči *sensus fidei* Božieho ľudu – „ktorý musia vedieť starostlivo odlíšiť od často sa meniacich prúdov verejnej mienky“²⁸ – ponúkajú rímskemu veľkňazovi svoj názor, aby mu bol nápomocný v jeho službe univerzálneho pastiera Cirkvi. Z tohto hľadiska skutočnosť, že „synoda má obyčajne iba poradnú funkciu, neznižuje jej dôležitosť. V Cirkvi zmyslom každého kolegiálneho orgánu, či už konzultatívneho alebo rozhodujúceho, je vždy hľadať pravdu alebo dobro Cirkvi. Keď ide o overenie tej istej viery, *consensus Ecclesiae* nie je určený súčtom hlasov, ale je to výsledok práce Ducha Svätého, duše jedinej Kristovej Cirkvi“²⁹. Preto má hlasovanie synodálnych otcov, „ak je morálne jednomyselné, cirkevnú kvalitatívnu váhu, ktorá presahuje čisto formálny aspekt poradného hlasovania“³⁰.

A napokon, po slávení zhromaždenia synody musí nasledovať fáza jej realizácie, ktorej cieľom je začať prijímať vo všetkých partikulárnych cirkvách závery synody, ktoré rímsky veľkňaz prijíma spôsobom, ktorý uzná za najvhodnejší. V tejto súvislosti je potrebné mať na pamäti, že „kultúry sa od seba navzájom veľmi líšia a každá všeobecná zásada [...] ak sa má dodržiavať a uplatňovať, musí byť inkulturovaná“³¹. Takto sa ukazuje, že synodálny proces

²⁴ *Príhovor pri príležitosti 50. výročia založenia synody biskupov* (17. október 2015).

²⁵ *Tamtiež*.

²⁶ *Pastores gregis*, 58.

²⁷ *Príhovor pri príležitosti 50. výročia založenia synody biskupov*. Porov. *Evangelii gaudium*, 31.

²⁸ *Príhovor pri príležitosti 50. výročia založenia synody biskupov*.

²⁹ Posynodálna apoštolská exhortácia *Pastores gregis*, 58.

³⁰ Sv. Ján Pavol II.: *Príhovor k rade generálneho sekretariátu synody biskupov* (30. apríl 1983).

³¹ *Záverečný príhovor na XIV. riadnom všeobecnom zhromaždení synody biskupov* (24. október 2015).

má nielen svoj východiskový bod, ale aj svoj cieľový bod v Božom ľude, na ktorý sa musia vyliat' dary milosti, ktoré Duch Svätý udeľuje prostredníctvom zhromaždenia pastierov.

8. Synoda biskupov, ktorá „určitým spôsobom predstavuje obraz“ ekumenického koncilu a odráža „ducha a metódu“³², je zložená z biskupov. Avšak, ako to bolo už na koncile,³³ na synodálne zhromaždenie môžu byť povolaní aj niektorí iní, ktorí nie sú vyznačení biskupskou hodnosťou, a ktorých úlohu príležitostne určuje rímsky pápež. V tomto ohľade treba osobitne zvážiť prínos, ktorý môžu mať tí, čo patria do inštitútov zasväteného života alebo spoločností apoštolského života.

Okrem členov zhromaždenia synody sa môžu na nej zúčastniť ako pozvaní hostia bez hlasovacieho práva aj experti (*periti*), ktorí spolupracujú na príprave dokumentov; poslucháči (*auditores*), ktorí majú osobitné odborné znalosti o otázkach, ktoré sa majú riešiť; bratskí delegáti (*delegati fraterni*), ktorí patria k cirkvám a cirkevným spoločenstvám, ktoré ešte nie sú v plnom spoločenstve s Katolíckou cirkvou. Okrem nich existujú aj niektorí osobitní pozvaní (*invitati speciales*), určení na základe ich uznaných právomocí.

Synoda biskupov sa schádza na rôznych typoch zhromaždení.³⁴ Ak to okolnosti vyžadujú, môže sa to isté zhromaždenie synody konať v niekoľkých rôznych obdobiach. Každé zhromaždenie, bez ohľadu na spôsob, akým sa koná, je dôležitým momentom spoločného počúvania toho, čo Duch Svätý „hovorí cirkvám“ (Zjv 2,7). Preto je potrebné, aby sa v priebehu práce synody kládol osobitný dôraz na liturgické slávenia a iné formy zborovej modlitby, aby sa vzýval dar rozlišovania a súladu pre členov zhromaždenia. Je tiež vhodné, aby sa podľa starobylej synodálnej tradície na začiatku každého dňa slávnostne intronizoval *Evanjeliár*, ktorý tiež symbolicky pripomína všetkým účastníkom potrebu byť poslušní Božiemu slovu, ktoré je „pravdivým slovom“ (Kol 1, 5).

9. Generálny sekretariát synody biskupov – tvorený generálnym sekretárom, ktorý jej predsedá, podsekretárom, ktorý pomáha generálnemu sekretárovi vo všetkých jeho funkciách, a niektorými špeciálnymi radami biskupov – sa zaoberá predovšetkým plnením úloh súvisiacich so synodálnym zhromaždením, ktoré sa slávi a ktoré sa bude sláviť. Vo fáze pred zhromaždením prispieva k stanoveniu tém – spomedzi tém navrhnutých episkopátom – o ktorých sa bude na zhromaždení synody diskutovať, k ich presnému vymedzeniu vo vzťahu k potrebám Božieho ľudu, k začatiu konzultačného procesu a k vypracovaniu prípravných dokumentov, zostavených na základe výsledkov konzultácií. Vo fáze nasledujúcej po zhromaždení zasa podporuje spolu s príslušným dikastériom rímskej kúrie realizáciu synodálnych usmernení schválených rímskym veľkňazom.

Medzi rady, ktoré tvoria generálny sekretariát a dávajú mu osobitnú štruktúru, treba zaradiť aj riadnu radu, zloženú väčšinou z diecéznych biskupov, ktorých zvolili otcovia riadneho plenárneho zhromaždenia. Od svojho založenia v roku 1971 riadna rada preukázala svoju užitočnosť pri príprave a realizácii riadneho plenárneho zhromaždenia dostatočne a istým spôsobom odpovedala na túžbu koncilových otcov, ktorí žiadali pribrať niektorých biskupov, zapojených do pastoračnej služby v rôznych regiónoch sveta, ako stabilných spolupracovníkov pápeža v jeho službe univerzálneho pastiera. Okrem riadnej rady môžu byť v rámci generálneho sekretariátu zriadené aj iné rady na prípravu a realizáciu synodálnych zhromaždení, ktoré nie sú riadnym plenárnym zhromaždením.

³² Sv. Pavol VI.: *Príhovor na začiatku prác 1. Riadneho všeobecného zhromaždenia synody biskupov* (30. september 1967).

³³ Porov. *Codex Iuris Canonici*, kán. 339, § 2; *Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium*, kán. 52, § 2

³⁴ *Codex Iuris Canonici*, kán. 333, § 2; porov. *Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium*, kán. 45, § 2; *Pastores gregis*, 58.

Generálny sekretariát je zároveň k dispozícii rímskemu veľkňazovi vo všetkých záležitostiach, ktoré chce predložiť, aby mohol využívať spoľahlivé rady biskupov, ktorí sú v každodennom kontakte s Božím ľudom aj mimo synodálnych zhromaždení.

10. Aj vďaka synode biskupov sa postupne vyjasňuje, že v Kristovej Cirkvi existuje hlboké spoločenstvo tak medzi pastiermi a veriacimi, keďže každý vysvätený služobník je pokrstným medzi pokrstnými, ustanovený Bohom, aby pásol svoje stádo, ako aj medzi biskupmi a rímskym veľkňazom, keďže pápež je „biskup medzi biskupmi, povolaný zároveň – ako nástupca apoštola Petra – viesť cirkev Ríma, ktorá v láske predsedá všetkým cirkvám“³⁵. To zabraňuje tomu, aby každý subjekt mohol existovať bez toho druhého.

Zvlášť kolégium biskupov nikdy neexistuje bez svojej hlavy³⁶; ale ani rímsky biskup, ktorý má „plnú, najvyššiu a všeobecnú moc nad celou Cirkvou, ktorú môže vždy slobodne vykonávať“³⁷, „je stále spojený spoločenstvom s ostatnými biskupmi, ba aj s celou Cirkvou“³⁸. V tejto súvislosti „niet pochyb o tom, že rímsky biskup potrebuje prítomnosť svojich bratov biskupov, ich rady, rozvahy a skúsenosti. Petrov nástupca musí všetkým ohlasovať, kto je ‚Kristus, Syn živého Boha‘, ale zároveň musí byť pozorný na to, čo Duch Svätý prináša na pery tých, ktorí prijímajú slovo Ježiša, ktorý vyhlasuje: ‚Ty si Peter...‘ (porov. Mt 16,16-18) a plne sa podieľajú na apoštolskom kolégiu“³⁹.

Som tiež presvedčený, že práve podporiac istú „konverziu pápežstva“, ktorá urobí „túto službu vernejšou významu, ktorý jej zamýšľal dať Ježiš Kristus, a tiež súčasným výzvam evanjelizácie“⁴⁰, bude môcť činnosť synody biskupov svojím spôsobom prispieť k obnoveniu jednoty medzi všetkými kresťanmi podľa Pánovej vôle (porov. Jn 17, 21). Týmto spôsobom pomôže Katolíckej cirkvi, v súlade s práním, ktoré pred rokmi vyslovil Ján Pavol II., „nájsť takú formu vykonávania primátu, ktorá sa nezriekne podstaty svojho poslania a predsa sa otvorí novej situácii“⁴¹.

V súlade s kánonom 342 CIC a s prihliadnutím na to, o čom sme doteraz uvažovali, nariaďujem a ustanovujem nasledovné.

I. Zhromaždenia synody

Čl. 1

Predsedníctvo a typy synodálnych zhromaždení

§ 1. Synoda biskupov je priamo podriadená rímskemu veľkňazovi, ktorý je jej predsedom.

§ 2. Schádza sa na:

³⁵ *Príhovor pri príležitosti 50. výročia založenia synody biskupov.*

³⁶ Porov. *Lumen gentium*, 22.

³⁷ *Tamže.*

³⁸ *Codex Iuris Canonici*, kán. 333, § 2; porov. *Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium*, kán. 45, § 2; *Pastores gregis*, 58.

³⁹ *List generálnemu sekretárovi synody biskupov pri príležitosti jeho povýšenia do biskupskej hodnosti z podsekretára* (1. apríl 2014).

⁴⁰ *Evangelii gaudium*, 32.

⁴¹ Encyklika *Ut unum sint* (25. máj 1995), 95.

1° riadnom všeobecnom zhromaždení, ak sa majú prerokovať témy, ktoré sa týkajú dobra univerzálnej Cirkvi;

2° na mimoriadnom všeobecnom zhromaždení, ak sa majú prerokovať témy, ktoré sa týkajú dobra univerzálnej Cirkvi, no vyžadujú si náhle posúdenie;

3° na osobitnom zhromaždení, ak sa majú riešiť témy, ktoré sa týkajú prevažne jednej alebo viacerých konkrétnych geografických oblastí.

§ 3. Ak sa to považuje za vhodné, najmä z ekumenických dôvodov, rímsky veľkňaz môže zvolať synodálne zhromaždenie aj iným spôsobom, ktorý sám určí.

Čl. 2

Členovia a ďalší účastníci synodálnych zhromaždení

§ 1. Členmi synodálneho zhromaždenia sú osoby uvedené v kán. 346 *Kódexu kánonického práva*.

§ 2. Podľa témy a okolností, môžu byť na synodálne zhromaždenie pozvané aj iné osoby, ktoré nie sú vyznačené biskupskou hodnosťou a ktorých úlohu na koncile určuje vždy na danú príležitosť rímsky veľkňaz.

§ 3. Určenie členov a iných účastníkov na každom zhromaždení sa koná podľa normy osobitného práva.

Čl. 3

Obdobia synodálneho zhromaždenia

§ 1. V závislosti od témy a okolností sa synodálne zhromaždenie môže konať v niekoľkých rôznych obdobiach podľa rozhodnutia rímskeho veľkňaza.

§ 2. V čase medzi jednotlivými obdobiami má generálny sekretariát synody biskupov spolu s generálnym relátorom a osobitným sekretárom zhromaždenia za úlohu podporovať rozvoj uvažovania o danej téme alebo o niektorých jej obzvlášť dôležitých aspektoch, ktoré vyplynuli z práce zhromaždenia.

§ 3. Členovia a ostatní účastníci zhromaždenia vykonávajú svoju funkciu nepretržite až do rozpustenia synodálneho zhromaždenia.

Čl. 4

Fázy synodálneho zhromaždenia

Každé synodálne zhromaždenie sa koná v postupných fázach: prípravná fáza, slávnostná fáza a implementačná fáza.

II. Prípravná fáza synodálneho zhromaždenia

Čl. 5

Začiatok a cieľ prípravnej fázy

§ 1. Prípravná fáza sa začína, keď rímsky veľkňaz zvolá synodálne zhromaždenie a stanoví mu jednu alebo viac tém.

§ 2. Cieľom prípravnej fázy, ktorú koordinuje generálny sekretariát synody, je konzultácia s Božím ľudom ohľadom témy synodálneho zhromaždenia.

Čl. 6

Konzultácia s Božím ľudom

§ 1. Konzultácie s Božím ľudom sa konajú v partikulárnych cirkvách prostredníctvom synod biskupov patriarchálnych a väčších arcibiskupských cirkví, rád hierarchov a zhromaždení hierarchov cirkví *sui iuris* a biskupských konferencií.

V každej konkrétnej cirkvi biskupi uskutočňujú konzultácie s Božím ľudom tak, že využívajú participatívne orgány ustanovené zákonom, nevylučujúc akúkoľvek inú metódu, ktorú považujú za vhodnú.

§ 2. Únie, federácie a mužské a ženské konferencie inštitútov zasväteného života a spoločností apoštolského života konzultujú s vyššími predstavenými, ktorí zasa môžu konzultovať so svojimi radami a tiež s ostatnými členmi uvedených inštitútov a spoločností.

§ 3. Rovnakým spôsobom so svojimi členmi konzultujú aj združenia veriacich uznané Svätou stolicou.

§ 4. Dikastéria rímskej kúrie ponúkajú svoj príspevok s ohľadom na svoje špecifické kompetencie.

§ 5. Generálny sekretariát synody môže určiť aj iné formy konzultácií s Božím ľudom.

Čl. 7

Zaslanie prípravných príspevkov generálnemu sekretariátu synody

§ 1. Každá partikulárna cirkev posiela svoj príspevok synode biskupov patriarchálnych a väčších arcibiskupských cirkví, rade hierarchov alebo zhromaždeniu hierarchov cirkví *sui iuris* alebo konferencii biskupov svojho územia.

Tieto orgány zasa odovzdajú súhrn prijatých textov generálnemu sekretariátu synody.

Rovnako urobí aj Únia generálnych predstavených a Medzinárodná únia generálnych predstavených s príspevkami inštitútov zasväteného života a spoločností apoštolského života.

Dikastéria rímskej kúrie posielajú svoje príspevky priamo generálnemu sekretariátu synody biskupov.

§ 2. Právo veriacich posielat' svoje príspevky, či už individuálne alebo prostredníctvom združení, priamo generálnemu sekretariátu synody zostáva zachované.

Čl. 8

Zvolanie predsynodálneho stretnutia

§ 1. Generálny sekretariát synody môže podľa témy a okolností podporiť zvolanie predsynodálneho stretnutia za účasti niektorých ním určených veriacich, aby aj oni mohli na základe rozmanitosti ich podmienok ponúknuť svoj príspevok zhromaždeniu synody.

Pozvané môžu byť aj ďalšie osoby.

§ 2. Takéto stretnutie sa môže konať aj na regionálnej úrovni, v prípade potreby za účasti synod biskupov patriarchálnych a väčších arcibiskupských cirkví, rád hierarchov a zhromaždení hierarchov cirkví *sui iuris* a biskupských konferencií príslušného územia, ako aj príslušných medzinárodných zoskupení biskupských konferencií, aby sa zohľadnili historické, kultúrne a cirkevné osobitosti jednotlivých geografických oblastí.

Čl. 9

Zapojenie inštitútov vysokoškolských štúdií

Inštitúty vysokoškolských štúdií, najmä tie, ktoré majú osobitné kompetencie v oblasti témy synodálneho zhromaždenia alebo v oblasti špecifických otázok, ktoré sa jej týkajú, môžu ponúkať štúdie, buď z vlastnej iniciatívy alebo na žiadosť synod biskupov patriarchálnych cirkví a väčších arcibiskupstiev, rád hierarchov a zhromaždení hierarchov cirkví *sui iuris* alebo biskupských konferencií, alebo na žiadosť generálneho sekretariátu synody.

Takéto štúdie je vždy možné zaslať generálnemu sekretariátu synody.

Čl. 10

Zriadenie prípravnej komisie

§ 1. Na dôkladné preštudovanie témy a vypracovanie možných dokumentov pred zhromaždením synody môže generálny sekretariát synody biskupov využiť prípravnú komisiu, ktorú tvoria odborníci.

§ 2. Túto komisiu vymenúva generálny sekretár synody, ktorý jej predsedá.

III. Slávnostná fáza synodálneho zhromaždenia

Čl. 11

Delegovaný predseda, generálny relátor a osobitný sekretár

Pred začiatkom synodálneho zhromaždenia rímsky veľkňaz vymenuje:

1° jedného alebo viacerých delegovaných predsedov, ktorí predsedajú zhromaždeniu v jeho mene a z jeho poverenia;

2° generálneho relátora, ktorý koordinuje diskusiu o téme synodálneho zhromaždenia a vypracovanie všetkých dokumentov, ktoré sa majú predložiť tomuto zhromaždeniu;

3° jedného alebo viacerých osobitných sekretárov, ktorí pomáhajú generálnemu relátorovi vo všetkých jeho úlohách.

Čl. 12

Odborníci, audítori, bratskí delegáti a osobitní hostia

§ 1. Na synodálne zhromaždenie môžu byť bez hlasovacieho práva pozvaní:

1° Odborníci, ktorí spolupracujú s osobitným sekretárom na základe svojich odborných znalostí ohľadom témy synodálneho zhromaždenia, ku ktorým môžu byť prizvaní niektorí konzultori generálneho sekretariátu;

2° Audítori, ktorí prispievajú k práci zhromaždenia svojimi skúsenosťami a znalosťami.

3° Bratskí delegáti, ktorí zastupujú cirkvi a cirkevné spoločenstvá, ktoré ešte nie sú v plnom spoločenstve s Katolíckou cirkvou.

§ 2. Za určitých okolností môžu byť vymenovaní osobitní hostia bez hlasovacieho práva, ktorí majú osobitnú autoritu vo vzťahu k téme synodálneho zhromaždenia.

Čl. 13

Začiatok a záver synodálneho zhromaždenia

Synodálne zhromaždenie sa začína a končí eucharistickým slávením, ktorému predsedá rímsky veľkňaz a na ktorom sa členovia a ostatní účastníci zhromaždenia zúčastňujú podľa svojich rôznych pozícií.

Čl. 14

Generálne kongregácie a zasadnutia malých skupín (circuli minores)

Synodálne zhromaždenie sa schádza na plenárnych zasadnutiach, tzv. generálnych kongregáciách, na ktorých sa zúčastňujú členovia, odborníci, audítori, bratskí delegáti a osobitní hostia, alebo na zasadnutiach malých skupín, do ktorých sú účastníci zhromaždenia rozdelení podľa noriem osobitného práva.

Čl. 15

Diskusia o téme synodálneho zhromaždenia

§ 1. Na generálnych kongregáciách prednášajú členovia svoje príspevky podľa noriem osobitného práva.

§ 2. Pravidelne sa uskutočňuje aj voľná výmena názorov medzi členmi na diskutované témy.

§ 3. Môžu byť vyzvaní aj audítori, bratskí delegáti a osobitní hostia, aby sa k téme synodálneho zhromaždenia vyjadrili.

Čl. 16

Zriadenie študijných komisií

V závislosti od témy a okolností môžu byť v súlade s osobitným právom zriadené študijné komisie zložené z členov a ďalších účastníkov synodálneho zhromaždenia.

Čl. 17

Vypracovanie a schválenie záverečného dokumentu

§ 1. Závery zhromaždenia sú zhrnuté v záverečnom dokumente.

§ 2. Na vypracovanie záverečného dokumentu je zriadená osobitná komisia, ktorú tvoria generálny relátor, ktorý jej predsedá, generálny sekretár, osobitný sekretár a niektorí členovia zvolení synodálnym zhromaždením s prihliadnutím na jednotlivé regióny, ako aj ďalší členovia vymenovaní rímskym veľkňazom.

§ 3. Záverečný dokument sa predkladá členom zhromaždenia na schválenie v súlade s osobitnými právnymi predpismi, pričom sa usiluje o čo najväčšiu morálnu jednomyseľnosť.

Čl. 18

Predloženie záverečného dokumentu rímskemu pápežovi

§ 1. Po schválení záverečného dokumentu členmi zhromaždenia sa tento predloží rímskemu veľkňazovi, ktorý rozhodne o jeho zverejnení.

Ak je záverečný dokument výslovne schválený rímskym veľkňazom, je súčasťou riadneho magistéria Petrovho nástupcu.

§ 2. Ak rímsky veľkňaz udelil zhromaždeniu synody rozhodovaciu právomoc, v súlade s kánonom 343 *Kódexu kánonického práva* sa záverečný dokument po jeho ratifikácii a promulgácii stáva súčasťou riadneho magistéria Petrovho nástupcu.

V tomto prípade sa záverečný dokument uverejňuje s podpisom rímskeho veľkňaza a členov komisie.

IV. Implementačná fáza synodálneho zhromaždenia

Čl. 19

Prijatie a implementácia záverov zhromaždenia

§ 1. Diecézni alebo eparchiálni biskupi sú zodpovední za prijatie a implementáciu záverov synodálneho zhromaždenia, ktoré schválil rímsky veľkňaz, za pomoci participačných orgánov ustanovených zákonom.

§ 2. Synody biskupov patriarchálnych a väčších arcibiskupských cirkví, rady hierarchov a zhromaždenia hierarchov cirkví *sui iuris* a biskupské konferencie koordinujú implementáciu uvedených záverov na svojich územiach a na tento účel môžu pripraviť spoločné iniciatívy.

Čl. 20

Úlohy generálneho sekretariátu synody biskupov

§ 1. Generálny sekretariát synody spolu s príslušným dikastériom rímskej kúrie a podľa témy a okolností aj s ďalšími rôznym spôsobom zainteresovanými dikastériami, sa podieľa na implementácii synodálnych usmernení schválených rímskym veľkňazom.

§ 2. Generálny sekretariát môže na tento účel pripraviť štúdie a iné vhodné iniciatívy.

§ 3. Za osobitných okolností môže generálny sekretariát vydať z poverenia rímskeho veľkňaza a po konzultácii s príslušným dikastériom aplikačné dokumenty.

Čl. 21

Zriadenie implementačnej komisie

§ 1. Podľa témy a okolností môže generálny sekretariát synody využiť implementačnú komisiu, zostavenú z odborníkov.

§ 2. Generálny sekretár synody vymenúva jej členov po vypočutí predsedu príslušného dikastéria rímskej kúrie a predsedá jej.

§ 3. Komisia pomáha generálnemu sekretariátu pri plnení úlohy podľa článku 20 §1 príslušnými štúdiami.

V. Generálny sekretariát synody biskupov

Čl. 22

Zriadenie generálneho sekretariátu

§ 1. Generálny sekretariát je stála inštitúcia v službách synody biskupov, priamo podriadená rímskemu pápežovi.

§ 2. Skladá sa z generálneho sekretára, podsekretára, ktorý pomáha generálnemu sekretárovi vo všetkých jeho funkciách, a riadnej rady, ako aj rád uvedených v čl. 25, ak boli zriadené.

§ 3. Generálneho sekretára a podsekretára vymenúva rímsky veľkňaz a sú členmi synodálneho zhromaždenia.

§ 4. Generálny sekretariát má na svoju činnosť dostatočný počet úradníkov a konzultorov.

Čl. 23

Úlohy generálneho sekretariátu synody biskupov

§ 1. Generálny sekretariát má za úlohu prípravu a realizáciu zhromaždení synody, ako aj iné záležitosti, ktoré sa mu rímsky veľkňaz rozhodne predložiť pre dobro univerzálnej Cirkvi.

§ 2. Za týmto účelom spolupracuje so synodami biskupov patriarchálnych a väčších arcibiskupských cirkví, radami hierarchov a zhromaždeniami hierarchov cirkví *sui iuris* a s biskupskými konferenciami, ako aj s dikastériami rímskej kúrie.

Čl. 24

Riadna rada generálneho sekretariátu

§ 1. Riadna rada generálneho sekretariátu je zodpovedná za prípravu a realizáciu riadneho valného zhromaždenia.

§ 2. Skladá sa väčšinou z diecéznych biskupov zvolených riadnym všeobecným zhromaždením, ktorí zastupujú jednotlivé geografické oblasti podľa noriem osobitného práva, pričom jeden z nich patrí medzi hlavy alebo eparchiálnych biskupov východných katolíckych cirkví; ako aj z predsedu dikastéria rímskej kúrie kompetentného pre tému synody, ktorú stanovil rímskym veľkňaz, a z niekoľkých biskupov vymenovaných rímskym veľkňazom.

§ 3. Členovia riadnej rady sa ujmú funkcie po skončení riadneho všeobecného zhromaždenia, ktoré ich zvolilo, sú členmi nasledujúceho riadneho všeobecného zhromaždenia a ich funkcia zaniká jeho rozpustením.

Čl. 25

Ďalšie rady generálneho sekretariátu

§ 1. Rady generálneho sekretariátu pre prípravu mimoriadneho všeobecného zhromaždenia a osobitného zhromaždenia sú zložené z členov menovaných rímskym veľkňazom.

§ 2. Členovia týchto rád sa zúčastňujú na synodálnom zhromaždení podľa osobitného práva a ich mandát zaniká, keď je synoda rozpustená.

§ 3. Rady generálneho sekretariátu na realizáciu mimoriadneho všeobecného zhromaždenia a osobitného zhromaždenia sa väčšinou skladajú z členov zvolených synodálnym zhromaždením podľa noriem osobitného práva a z ďalších členov vymenovaných rímskym veľkňazom.

§ 4. Tieto rady zostávajú vo funkcii päť rokov po rozpustení zhromaždenia synody, ak rímsky veľkňaz nerozhodne inak.

Záverečné ustanovenia

Čl. 26

Generálny sekretariát synody biskupov vydá v súlade s duchom a normami tejto apoštolskej konštitúcie *Inštrukciu o slávení synodálnych zhromaždení a o činnosti generálneho sekretariátu synody biskupov* a pri príležitosti každého synodálneho zhromaždenia nariadenie o jeho priebehu.

Čl. 27

V súlade s kán. 20 *CIC* a kán. 1502 § 2 *CCEO* sa promulgáciou a zverejnením tejto apoštolskej konštitúcie rušia všetky protichodné ustanovenia, najmä:

1. tie kánony *CIC* a *CCEO*, ktoré sú úplne alebo čiastočne v priamom rozpore s ktorýmkoľvek článkom tejto apoštolskej konštitúcie;
2. články *motu proprio* Pavla VI. *Apostolica sollicitudo* z 15. septembra 1965;
3. *Ordo Synodi Episcoporum* z 29. septembra 2006, vrátane *Adnexum de modo procedendi in Circulis minoribus*.

Nariaďujem, aby to, čo bolo rozhodnuté v tejto apoštolskej konštitúcii, nadobudlo plnú platnosť odo dňa jej uverejnenia v *L'Osservatore Romano*, bez ohľadu na čokoľvek, čo by tomu odporovalo, aj keby to bolo hodné osobitnej zmienky, a aby to bolo uverejnené v oficiálnom komentári *Acta Apostolicae Sedis*.

Vyzývam všetkých, aby s pomocou Panny Márie, Kráľovnej apoštolov a Matky Cirkvi úprimne a ochotne prijali ustanovenia tejto apoštolskej konštitúcie.

Dané v Ríme, pri svätom Petrovi, 15. septembra 2018, v šiestom roku môjho pontifikátu.

František